

THỂ CHẾ VÀ TĂNG TRƯỞNG NĂNG SUẤT NHÂN TỐ TỔNG HỢP - NGHIÊN CỨU CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN

Ngày nhận: 15/12/2015
Ngày nhận lại: 22/3/2016
Ngày duyệt đăng: 10/8/2016
Mã số: 8-16-22

Phạm Quốc Hùng ()*
Phạm Duy Linh (**)

Tóm tắt: Mục tiêu của bài viết là kiểm định tác động của chất lượng thể chế (CLTC) tới tăng trưởng năng suất nhân tố tổng hợp (TFP) tại các quốc gia đang phát triển bằng phân tích định lượng. Thông qua dữ liệu bảng từ 72 quốc gia đang phát triển trong giai đoạn 1996-2014 và phương pháp ước lượng D-GMM, kết quả nghiên cứu cho thấy tất cả sáu biến đại diện cho CLTC đều có tác động dương có ý nghĩa tới tăng trưởng TFP ở mẫu tổng thể, mẫu các quốc gia thu nhập trung bình khá và mẫu các quốc gia thu nhập cao, trong khi tác động này là âm có ý nghĩa ở mẫu các quốc gia thu nhập trung bình thấp. Ngoài ra, đầu tư trong nước, chi ngân sách, độ mở thương mại và lạm phát là những yếu tố tác động có ý nghĩa lên TFP.

Từ khóa: Thể chế, năng suất nhân tố tổng hợp, nước đang phát triển, D-GMM.

Giới thiệu

Lý thuyết tăng trưởng kinh tế đã bước sang một giai đoạn phát triển mới kể từ khi Solow (1956) phát triển mô hình tăng trưởng với việc phân tách tăng trưởng sản lượng của nền kinh tế thông qua gia tăng các yếu tố đầu vào (vốn, lao động) và tăng trưởng thông qua tăng năng suất (cải tiến công nghệ, trình độ lao động, kỹ năng quản lý). Tuy nhiên, hạn chế trong mô hình này là trong dài hạn, các yếu tố công nghệ, trình độ lao động, kỹ năng quản lý mà Solow coi là phần dư trong mô hình được xác định là ngoại sinh. Lý thuyết tăng trưởng nội sinh do Romer (1986), Lucas (1988) đề xuất đã phần nào khắc phục hạn chế này. Trong mô hình tăng trưởng nội sinh, tích lũy vốn con người, tiến bộ công nghệ là các yếu tố làm tăng năng suất, từ đó tạo nên tăng trưởng dài hạn của thu nhập bình quân đầu người. Với sự ra đời và phát triển của lý thuyết nội sinh, "phần dư" mà Solow đưa vào mô hình của mình đã được các nhà nghiên cứu làm sáng tỏ với vai trò của các yếu tố kinh tế và phi kinh tế trong việc tăng năng suất để đạt tăng trưởng kinh tế

trong dài hạn. Thể chế là một trong những yếu tố mà bài viết này nghiên cứu nhằm kiểm định tác động của nó tới tăng trưởng TFP. Vai trò của thể chế trong phát triển kinh tế đã được lý thuyết về Kinh tế học thể chế chứng minh. Bên cạnh đó, những nghiên cứu thực nghiệm tiêu biểu của Knack và Keefer (1995), Mauro (1995), Barro (1996), Rodrik và ctg (2004) đã tìm thấy tác động dương của thể chế tới tăng trưởng. Tuy nhiên, ngoài tác động trực tiếp, liệu thể chế còn có tác động gián tiếp tới tăng trưởng kinh tế thông qua thúc đẩy tăng trưởng TFP hay không là vấn đề đang được nhiều nhà nghiên cứu quan tâm.

Bài viết dựa trên khung lý thuyết do North và Thomas (1973) đề xuất với mục tiêu kiểm định tác động trực tiếp của CLTC tới tăng trưởng TFP tại các quốc gia đang phát triển, nhằm khẳng định vai trò của nó đối với việc thúc đẩy tăng trưởng TFP. Nghiên cứu sử dụng sáu biến đại diện đo lường CLTC từ bộ chỉ số "Worldwide Governance Indicators" do World Bank công bố để tìm ra một kết quả nhất quán từ nhóm các quốc gia này.